

LIBERTATE ȘI RESPONSABILITATE ÎN ACTIVITATEA ZIARISTICĂ

Legitimitatea demersului jurnalistic se bazează pe echilibrul dintre drepturile și îndatoririle presei, în care scop se cuvine a fi amintit unul dintre cele mai temeinice studii privind libertatea presei, realizat de Comisia Regală Britanică a Presei, din care rezultă următoarele:

Drepturi:

- a publica știri și opinii;
- a edita ziare;
- a refuza publicarea unor articole;
- a participa la adunările publice;
- a colecta și sintetiza informații de orice fel;
- a transmite publicului mai multe opinii alternative;
- a transmite informații corecte, complete și obiective.

Îndatoriri:

- a da publicului posibilitatea de a-și exprima opiniile;
- a servi binele public;
- a prezenta puncte de vedere alternative, inclusiv nepopulare;
- a acționa în numele publicului în baza încrederii acestuia.

Din perspectiva rolului lor într-o societate democratică, jurnaliștii se află în raporturi de responsabilitate individuală - în sensul că libertatea personalului media este parte integrantă a libertății presei - și colectivă (la nivelul grupului și în sens mai larg, al comunității profesionale), contractuală (față de proprietar) și socială (față de public și lege).

Ignorarea responsabilităților amintite de către jurnaliști nu se traduce doar în erodarea credibilității presei, ci și în limitarea libertății lor profesionale. Altfel spus, între gradul de maturitate, de profesionalism și gradul de libertate există o determinare directă.

Așa se face că în societățile democratice, preocupările în sensul liberalizării sistemului mass-media se îmbină cu "conducerea de la distanță" a media de către autoritățile centrale, respectul pentru autonomia presei neexcluzând ajustări negociate ale exercitării profesiei, limitări la care comunitatea jurnaliștilor aderă. Pe de altă parte, conștiința de rolul lor social, jurnaliștii însși manifestă un interes constant pentru consolidarea statutului lor, pentru legitimarea demersurilor lor.

În aceste direcții se înscriu și evoluțiile recente din România, unde, deși raporturile presă-stat au fost și sunt tensionate, cei doi par să fi înțeles ideea responsabilității și transparenței.

Amintim aici embargourile instituite de presă față de activitățile celor două camere ale Parlamentului României (martie 1998) asupra cărora s-a revenit ulterior și

documentul de autoreglementare care este cadrul deontologic adoptat de Clubul Român de Presă.

Totuși cel mai solid garant al libertății presei îl constituie legea, alături de instrumentul de protecție fundamental, Constituția.

Din păcate în România, profesia de ziarist nu are statut reglementat legal, și cum nu este reglementat dreptul la replică; acesta din urmă fiind prevăzut doar de Consiliul Național al Audiovizualului.

Deși există un Proiect de cod deontologic al Societății Române de Radiodifuziune sau statute ale unor organizații profesionale (U.Z.P., A.Z.R.), acestea nu au putere de lege. În consecință, în exercitarea profesiei sale, ziaristul se confruntă cu prevederile Codului Penal.

Or, de exercitarea dreptului de exprimare și informare este strâns legată dezvoltarea, menținerea și protejarea democrației.